

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESĂRESCU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România	30 lei
6 luni	16 „
3 luni	8 „
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni	

A P A R E

De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA & ADMINISTRAȚIA

BUCUREȘCI

5 — Calea Rahovei — 5

Lângă Palatul Justiției

S U M A R

CODICELE LUI HAMMURABI REGELE BABILONIEI, traducere după traducerea d-lor Scheil și Vinkler de d-l I. Tanoviceanu (urmare a 5-a).

Proiectul de lege german asupra contractului de asigurare, de d-l Const. Wortman;

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ:

Curtea de apel Galatz, s. II: *Christache Șerban și alții cu Eufrosina Dumitrescu*;

Judecătoria Ocol Jiū (Gorj); *Gr. Patrulescu cu I. Rengescu* cu o *Observație* de d-l D. Alexandresco.

CODICELE LUI HAMMURABI

REGELE BABILONIEI (*)

§ 1

Dacă un om a fermecat pe altul⁽¹⁾, aruncând blestem asupra lui, fără a-l dovedi (culpabil,) acel care l'a fermecat va fi omorît.

§ 2

Dacă un om a aruncat asupra altuia fermece⁽²⁾, și nu l'a dovedit (vinovat), fermecatul se va duce la zeul Fluviu⁽³⁾ și se va arunca într'insul. Dacă zeul Fluviu l' va lua (înghiți), cel care l'a fermecat, va lua în stăpânire casa lui; iar dacă zeul Fluviu l' va dovedi nevinovat, și l' va lăsa neatinș, atunci va trebui ca acel care a aruncat fermecele să fie ucis, iar acel care s'a aruncat în zeul Fluviu, va lua în stăpânire casa celui care l' fermecase⁽⁴⁾.

§ 3

Dacă un om a spus vorbe de ocară în potriva marturilor dintr'o judecată, și nu dovedește ceia ce a zis, când e vorba de o judecată în care pe-

(*) Vezi *Curierul Judiciar* No. 16, 17, 24 și 25 din a. c.

(1) In text: Summa awilum, awilam, (=dacă om peste om) d-nii Scheil și Winkler traduc: 'Dacă cine-va', am preferat să fiu mai credincios textului.

(2) Winkler arată că existau două feluri de fermecări: Nertu (§ 1) și Kispu (§ 2).

(3) In text: Nari.

(4) Vedem dar că așa numita judecată a lui Dumnezeu, care a jucat așa de mare rol în procedura penală a Evului meziu, și a cărei ultimă rămășiță e duelul, are rădăcini în cea mai depărtată anticitate. (Nota I. Tanoviceanu).

deapsa e moartea (în care e vorba de viață or de moarte), acest om va fi ucis⁽⁵⁾.

§ 4

Dacă a trimis marturilor (dintr'o judecată) bucate sau bani, el va fi pedepsit cu pedeapsa faptului care se judecă.

§ 5

Dacă un judecător luând parte într'o judecată a dat o hotărîre și a așternut-o în scris, iar mai în urmă a desființat-o, acest judecător fiind-că a stricat judecata sa, va fi supus judecății, osândit să platească de 12 ori cât face pricina, va fi gonit de pe scaunul său de judecător, și nu va mai putea să mai ia parte la judecăți⁽⁶⁾.

§ 6

Dacă un om fură un lucru prețios⁽⁷⁾ al lui Dumnezeu sfînt sau din Palat, trebuie să fie ucis; așijderea și cel care a primit lucrul furat de la el va fi ucis.

§ 7

Dacă un om a cumpărat sau a primit spre păstrare⁽⁸⁾ fără marturi și zăpis, argint, aur, or un rob sau o roabă, un boi, o oaie, or un măgar, sau ori-ce alt lucru de la fiul său robul altuia, el va fi socotit drept hoț și ucis⁽⁹⁾.

§ 8

Dacă un om a furat un boi, o oaie, un măgar, un porc sau o luntre, dacă lucrul este al lui D-zeu,

(5) Aceasta e ceia ce s'a numit tautopathia, care se găsește în multe legislațiuni, și chiar în Cod. pen. Ion Sturza 1826, § 42 și 62 și în legea actuală bisericască. Se găsește și în Deuteronom contra marturilor mincinoși XIX, 16—19. (Nota I. T.).

(6) Amenda e dar o pedeapsă foarte veche. Ea se găsește și în Manava Dharma Sastra. (Cartea sântă a legilor: lui Manu). (Nota I. T.).

(7) Apud Scheil, p. 25 și 133 și nota spun cu Saga sint obiectele mai mult sau mai puțin prețioase, mobilier, bani, prin opunere cu pămîntul, cirezile, luntrile și mai ales tezaurul. Prin urmare hoțul de lucruri sfînte sau regești, precum și tăinuitorul, ereați uciși; cam mare deosebire între această pedeapsă și art. 310 C. pen. care pedepsește pe acești furî cu 3—5 ani de închisoare corecțională, iar pe tăinuitorii (art. 54 C. pen.) cu 2 ani. (Nota I. Tanoviceanu).

(8) In deposit.

(9) Astăzi s'ar discuta cestiunea dacă faptul trebuiește pedepsit. (Nota I. T.).

or al Palatului, el 'l va plăti întreizeci⁽¹⁰⁾, dacă este al unui desrobit⁽¹¹⁾, el va despăgubi înzecit; dacă hoțul nu are cu ce să plătească va fi omorît⁽¹²⁾.

§ 9

Dacă un om, care a pierdut un lucru oare-care îl regăsește la altul, și acela la care se găsește lucrul pierdut (sau furat) grăește, «un vânzător mi l'a vîndut, înaintea marturilor l'am plătit», și stăpînul lucrului pierdut zice: «voi aduce marturi cari cunosc lucrul pierdut de mine», atunci cumpărătorul va aduce pe vânzătorul de la care a cumpărat și pe martori înaintea cărora a cumpărat, iar stăpînul lucrului pierdut, marturii cari cunosc lucrul său, judecătorul să asculte mărturiile lor, marturii înaintea cărora prețul a fost plătit și marturii care cunosc lucrul pierdut, trebuie să spună ceea-ce știu înaintea lui D-zeu⁽¹³⁾. Vânzătorul va fi socotit ca hoț și va fi omorît⁽¹⁴⁾. Stăpînul lucrului pierdut și-l va relua, cumpărătorul primește de la casa⁽¹⁵⁾ vânzătorului banii pe care i-a plătit.

§ 10

Dacă cumpărătorul nu aduce pe vânzătorul și marturii înaintea cărora a cumpărat iar stăpînul lucrului pierdut aduce marturi cari cunosc lucrul pierdut⁽¹⁶⁾, atunci cumpărătorul este socotit ca un hoț și va fi omorît, iar stăpînul primește lucrul furat.

§ 11

Dacă stăpînul lucrului (pretins) furat nu aduce marturi care cunosc⁽¹⁷⁾ lucrul, atunci el este un rău voitor, ⁽¹⁸⁾ el a clevelit și va fi omorît⁽¹⁹⁾.

§ 12

Dacă vânzătorul s'a dus la ursita lui⁽²⁰⁾, trebuie

⁽¹⁰⁾ Adică de 30 de ori valoarea lucrului.

⁽¹¹⁾ E mare greutate a traduce cuvîntul asirian *Mas-en-Kak* D. Scheil 'l traduce cu *nobil*, d. Winkler cu desrobit, sens cu totul deosebit; am adoptat traducerea d-lui Winkler pentru motivul următor: În diferitele articole unde se găsește cuvîntul *Mas-en-Kak* se vede că persoana de care e vorba prețuește mai puțin de cît simplul cetățean (om liber). În paragraf 197 și 198, 201 și 202 frîngerea osului sau scoaterea ochiului unui om se pedepsește cu talionul, iar dacă e vorba de un *Mas-en-Kak* se pedepsește cu simpla amendă. Nu e însă probabil că legiuitorul să fi ocrotit mai mult pe simplii locuitori de cît pe nobili. Chiar avortul provocat cu lovitură, sau uciderea din cauza avortului a fetei unui *Mas-en-Kak* se pedepsește cu amendă, pe cînd pedeapsa în aceleași fapte e mai mare cînd e vorba de un om liber (§§ 219—222; confr. și 207—208 și 216—222). Credem însă că confruntarea dispozițiilor art. 197—200 e cea mai bună probă că traducerea d-lui Winkler e preferabilă. Ce e drept însă că rămîne neexplicabil, pentru ce Codicele Hammurabi nu vorbește despre nobili; oare nu aveau ei privilegiu la Babiloneni? (Nota I. Tanoviceanu).

⁽¹²⁾ În § 6 probabil că era vorba de lucruri mai prețioase, de aceea se prevedea numai moartea fără răscumpărare de bani.

⁽¹³⁾ Sub prestare de jurămint. Poate acesta e cel mai vechi text cunoscut care prevede depunerea marturilor sub prestare de jurămint. (Nota I. T.).

⁽¹⁴⁾ În mod constant hoția e pedepsită cu moartea. (Nota I. T.).

⁽¹⁵⁾ Cred că e mai bine să se zică din averea. (Nota I. T.).

⁽¹⁶⁾ Apud Winkler «un martur care cunoaște».

⁽¹⁷⁾ Aceași observațiune.

⁽¹⁸⁾ Rău făcător, Apud Scheil: *de rea credință*,

⁽¹⁹⁾ Iarăși tautopatie. (Nota I. T.).

⁽²⁰⁾ A murit.

ca cumpărătorul să primească de la casa vânzătorului⁽²¹⁾ ca globire de 5 ori cît face lucrul.

§ 13

Dacă marturii unei din părți nu-i sunt la îndemână, atunci trebuie ca judecătorul să-i dea un soroc de 6 luni⁽²²⁾; dacă în aceste 6 luni ea n'a adus marturii, atunci este de rea credință și va suferi pedeapsa acelei pricinii.

§ 14

Dacă un om fură copilul mic al altuia va fi ucis.

§ 15

Dacă un om a scos din porțile cetății un rob al palatului său o roabă a palatului, sau un rob al unui desrobit⁽²³⁾, sau o roabă a unui desrobit, el va fi omorît.

§ 16

Dacă un om a adăpostit în casa sa un rob sau o roabă fugară de la palat sau de la un desrobit⁽²³⁾, și după porunca major-domului nu o scoate afară din casă, acest stăpîn de casă va fi omorît.

§ 17

Dacă un om prinde pe cîmp un rob sau o roabă fugită, și o duce la stăpînul său, trebuie să-i dea stăpînul robului doi sicli de argint.

§ 18

Dacă acest rob nu spune numele stăpînului său, el va fi dus la Palat, va fi cercetat cu de amănuntul și va fi înapoiat stăpînului său.

§ 19

Dacă pe acel rob (găsit) 'l ține închis în casa lui, și în urmă robul a fost găsit la el, trebuie ca omul (la care s'a găsit) să fie omorît.

§ 20

Dacă un rob a fugit din casa aceluia care 'l prinsese, acest om trebuie să jure⁽²⁴⁾ stăpînului robului și va fi apărut de pedeapsă.

§ 21

Dacă un om a spart o casă, trebuie omorît și îngropat în fața spărturei casei.

(Va urma)

Proiectul de lege german

asupra

Contractului de asigurare

Proiectul de lege care tinde de a reglementa în Germania proiectul de asigurare a fost publicat cu o lungă expunere de motive de către Ministerul de justiție al Imperiului (*Entwurf eines Gesetzes über den Versicherungsvertrag*, Berlin, editura Guttentag, 208 p. în 8).

Această lucrare a servit de sigur comisiunei

⁽²¹⁾ Vezi nota 15.

⁽²²⁾ Scheil zice: până la 6 luni la p. 28 și de 6 luni la pag. 134. Winkler zice: după 6 luni (nach 6 Monaten).

⁽²³⁾ Vezi nota de la § 8.

⁽²⁴⁾ Despre faptul fugii.

franceze care se întrunește la Ministerul de comerț și care urmărește același obiect. Proiectul cuprinde 184 articole sau paragrafe repartizate în cinci secțiuni, independent de proiectul care se raporta la legea de introducere.

I. Secțiunea întâia cuprinde *dispozițiunile aplicabile la toate ramurile de asigurare*. Vom reproduce primul titlu: *Regulele generale*, în întregimea lui și vom rezuma pe celelalte.

§ 1. În asigurarea în contra daunelor, asiguratorul este obligat de a repara față de asigurat după realizarea riscului, dauna bănească suferită. În asigurarea asupra vieții și în asigurarea contra accidentelor, ca și în celelalte feluri de asigurări de persoane, asiguratorul este obligat după realizarea riscului, de a plăti suma convenită în capital sau rentă, sau, dacă a fost convenit o prestație bănească, s'o efectueze. Asiguratul trebuie să plătească prima convenită. În sensul legii valorează ca prime, contribuțiunile ce au a se vărsa în întreprinderile de asigurări mutuale.

§ 2. Asigurarea poate fi luată ca să înceapă într'un moment anterior încheierii contractului.

— În cazul aliniatului 1 contractul este nul, dacă asiguratorul știe, la contractare, că posibilitatea realizării riscului este deja exclusă. Tot așa este dacă asiguratorul știe, la încheierea contractului, că riscul este deja realizat. Dacă contractul este încheiat printr'un mandatar sau printr'un reprezentant fără procură, trebuie a se avea în considerațiune, în cazul aliniatului 2, nu numai cunoștința contractului dar și cea a reprezentatului. Cunoștința reprezentatului este cu toate acestea indiferentă dacă contractul a fost încheiat fără știința sa, sau dacă nu a putut fi avertizat despre aceasta în timp util.

§ 3. Dacă timpul asigurării este fixat în zile, săptămâni, luni, sau într'o perioadă care cuprinde mai multe luni, asigurarea începe la ora 12 a zilei în care s'a încheiat contractul. Ea se sfârșește la ora 12 a ultimei zile a termenului.

§ 4. Asiguratorul este obligat de a libera asiguratului un titlu semnat de dânsul pe contractul de asigurare (polița). Dacă acest titlu se pierde sau distruge, asiguratul poate cere de la asigurator liberarea unui duplicat. Dacă legea permite de a se declara caducitatea poliței, duplicatul nu poate fi cerut de cât după această declarație. Asiguratul poate tot-d'auna să ceară copii după declarațiile ce a produs cu privire la contract. Asiguratul trebuie să sufere și să avanseze cheltuielile duplicatului și ale copiilor.

§ 5. Polița nu poate fi emisă la purtător. Dacă s'a convenit că asiguratorul nu se va achita de cât restituind polița, este de ajuns ca asiguratul să afirme că nu va face aceasta fără o re-

cunoaștere certificată în mod public că datoria este stinsă. Această dispozițiune nu se aplică dacă legea admite declarațiunea de caducitate a poliței.

§ 6. Asiguratorul nu poate încheia o convențiune după care acceptațiunea poliței trebuie să aibă efectul că portorul acestei polițe este presupus că a primit calitatea de asigurat, de cât dacă prin zisa convențiune, s'a garantat asiguratului cel puțin un termen de o lună pentru a face opoziție, și dacă asiguratul n'a protestat în acest termen. Dreptul asiguratului de a ataca aprobarea sa pentru cauza de eroare, nu trebuie să fie exclusă printr'o asemenea convențiune.

§ 7. Dacă contractul conține un termen până când asiguratul are a face ceva înainte de realizarea riscului, așa că expirarea acestui termen trebuie să aibă ca rezultat stingerea acțiunilor sau un alt desavantaj contra asiguratului, acest desavantaj n'are loc dacă expirarea termenului trebuie, după împrejurări, să fie considerată ca întâmplată fără greșală, și dacă obligațiunea neglijată a fost îndeplinită în urmă fără întârziere.

§ 8. Dacă contractul prevede că nesăvîrșirea unei obligațiuni de îndeplinit față de asigurator după realizarea riscului, va avea ca rezultat stingerea acțiunilor sau un alt desavantaj contra asiguratului, acest desavantaj n'are loc de cât dacă săvîrșirea obligațiunei a fost neglijată prin răutate (Arglistig).

§ 9. Asiguratorul nu poate încheia o convențiune care să înlăture dispozițiunile § 7 și 8 în paguba asiguratului. Se poate totuși conveni că se va plăti asiguratorului o amendă pentru nesăvîrșirea chiar fără răutate a unei obligațiuni care ar fi trebuit să fie îndeplinită față de dânsul după realizarea riscului. Amendă nu poate fi mai mare de cât 5 % din suma ce asiguratorul trebuie să plătească.

§ 10. Acțiunile născute din contractul de asigurare se prescriu prin 2 ani, și pentru asigurarea asupra vieții prin 5 ani. Prescripția începe la sfârșitul anului în care prestațiunea poate fi reclamată. N'are nici un efect convenția prin care se scurtează, prescripțiunea acțiunilor în contra asiguratorului. Tot așa este și cu o convenție prin care asiguratorul trebuie să fie scutit de obligațiunea prestațiunei dacă cererea pentru a o obține n'a fost exercitată pe cale judiciară într'un termen determinat.

§ 11. Dacă asiguratorul cade în stare de faliment, încetează raporturile de asigurare.

§ 12. Asiguratorul nu poate încheia o convențiune prin care în caz de declarare în stare de faliment a asiguratului, raporturile de asigurare vor trebui să se stingă sau asiguratorul să fie

autorizat să denunțe aceste raporturi fără acordarea unui termen de cel puțin o lună.

§ 13. Durata unui an este considerată ca perioadă de asigurare în sensul acestei legi dacă prima n'a fost socotită mai mică prin secțiunea timpului.

În acest titlu se relevă deja tendința proiectului de a substitui raporturilor convenționale și enunțurilor din polițe, regulile pe care voința părților nu vor avea dreptul să le înlăture, de pildă în ceea ce se atinge de întinderea decăderilor și durata prescripției. Punerea în vigoare a unei legi asupra contractului de asigurare va realiza, în orice caz, Statul ar avea loc, ceea ce mare binefacere de a reduce vechile abuzuri, care provin de acolo că Companiile introduc în contracte clause leonine de care știu să se folosească cu multă dibăcie în momentul lichidării indemnizărilor pentru a face ca drepturile asiguraților să cadă cu mult sub ceea ce li se cuvine.

Acest spirit de regulamentare se regăsește în restul proiectului, pe care îl vom rezuma în mod foarte sumar.

Al doilea titlu al primei secțiuni, comun tuturor ramurilor de asigurare, se referă la *declarațiunile elementelor riscului și la agravarea acestuia*. — Asigurătorul poate provoca într'un termen scurt și cu repunerea prestațiunilor în starea anterioară, resilierea, dacă elementul riscului disimulat de asigurat este important și necunoscut de dânsul, asigurător. Dacă asiguratul a răspuns în mod integral la un chestionar scris, elementele ne visate în acest chestionar nu sunt considerate de natură a fi declarate.

Agravarea serioasă a riscului, dacă ea nu provine din voința asigurătorului, dă asigurătorului dreptul de a se retrage din contract tot în termen scurt din ziua în care a fost informat despre aceasta, fără de a se ține în seamă vreo clausă care îi ar conferi puteri mai largi.

Prima este obiectul celui de al treilea titlu. Ea este plătilă la domiciliul asiguratului. Întirzierea de a o achita nu justifică resilierea decât după o lună de la avertisarea dată de către asigurător. Asigurătorul are drept la această primă pe timpul anterior resilierii. În caz de agravarea riscului și când contractul subsistă e loc de supra primă. Și aici, în principiu cel puțin, clausele contrare sunt fără valoare.

Sinistrul trebuie să fie denunțat fără întârziere asigurătorului. Acesta nu poate invoca o convențiune care ar subordona prestațiunea sa unei recunoașteri, unei transacțiuni sau unei judecăți.

Puterile *agenților de asigurare* sunt determinate prin al cincilea titlu: proiectul arată în ce măsură faptul agentului este reputat ca fapt al însuși asigurătorului.

II. În secțiunea doua, proiectul se ocupă de *asigurarea în contra daunelor*. În caz când suma asigurată depășește cu mult valoarea asigurată, fie-care poate cere reducerea asigurării și aceea a primei, afară de rea credință din partea asiguratului, ceea ce anulează contractul și lasă prima întreagă asigurătorului.

Asigurarea parțială acoperă dauna cu prorrata sumei asigurate în raport cu valoarea întreagă.

Asigurări duble: responsabilitatea solidară în limita valorii asigurate (sistem diferit de cel consacrat în Franța).

Asigurarea acoperă greșala, nu dolul asiguratului.

Numirea experților. — Cheltuielile făcute de asigurat pentru a evita sau pentru a micșora dauna. — Plata provizorie a indemnizării. — Subrogarea asigurătorului în acțiunea asiguratului contra unui terț, deosebirea ce este a se face după cum terțul e servitor sau nu. — Micșorarea sau încetarea contractului în viitor după cum interesul asiguratului se reduce sau dispăre. — Margine pusă la reînnoirea prevăzută pentru o nouă perioadă în lipsa denunțării la expirarea primei perioade.

Instrăinarea lucrului asigurat. — Achizitorul succede drepturilor și obligațiunilor asiguratului și răspunde în mod solidar cu dânsul de prima în curs. Asigurătorul are dreptul de a denunța contractul într'un termen oare-care. Dacă nu i s'a notificat instrăinarea, el încetează de a răspunde, în caz de sinistre.

Asigurare pentru comptul altuia. — Ea e posibilă, cu sau fără arătarea persoanei asigurate, destul numai ca polița să fie tratată pentru compt. Drepturile ce decurg din această asigurare aparțin asiguratului. Persoana care a convenit asupra poliței poate dispune de dânsa în propriul său nume, dar nu poate face lichidarea sinistrului fără autorizarea asiguratului pentru compt, dacă acesta are un titlu în mână și dovedind că acest asigurat a consimțit la contract. Compensarea nu este opozabilă zisei persoane decât dacă își are cauza în însuși contractul de asigurare.

Al doilea titlu din secțiunea doua se ocupă cu *asigurarea contra incendiului* (§ 80—102). — Sunt exceptate riscurile războiului extern sau intern; nu cele ale fulgerului și explozia. — Deosebirea de la nouă la vechi. — Condițiile de plata indemnizării când asigurătorul nu s'a obligat decât de a procura suma necesară unei reconstrucții și validitatea acestei plăți cu privire la creditorii ipotecari. Dacă contractul poate fi denunțat și paguba drepturilor acestor creditorii ipotecare.

Asigurătorul care plătește pe creditorul ipotecar este subrogat în ipoteca lui, dar nu față de un

alt creditor ipotecar ce i s'ar fi făcut cunoscut lui.

Titlurile III și IV se ocupă de asigurarea contra *grindinei* și contra *mortalității animalelor*. Ar fi prea lung de a le analiza precum și titlul V asupra asigurării *transportului*, ale căror reguli asupra duratei contractului, asupra vițiului, asupra greșelii mari sau inavigabilității vasului, asupra evaluării lucrului, asupra denunțării contractului în caz de agravarea riscului, asupra participării asigurătorului la avariile comune, sunt cel puțin într-o măsură oare-care, inspirate prin acele deja în vigoare în asigurarea maritimă.

Este de observat de almintrelea că această parte a proiectului va avea repercusiunea sa asupra regulamentării asigurării maritime însăși, după cum se vede dintr'un al doilea proiect examinat de comisiune și anexat la cel dintâi.

Asigurarea *responsabilității* face obiectul titlului VI și cel din urmă al acestei a doua secțiuni. Aceasta nu acoperă dauna pricinuită cu voință de către asigurat. Cheltuielile de proces pe care acest asigurat va avea să le supoarte pentru a răspunde acțiunii în responsabilitate sunt avansate de către asigurător. În caz de asigurarea responsabilității profesionale, faptele reprezentantului său agenților asiguratului sunt acoperite ca și ale sale proprii. Reclamația terțului trebuie adusă la cunoștință într'un termen legal, pe care convențiunile nu-l vor putea reduce. Asigurătorul trebuie să se execute în 15 zile de satisfacerea dată terțiului de către asigurat sau de condamnarea definitivă a acestuia din urmă. Casul în care asiguratul ar fi obligat să plătească o rentă unei persoane reclamante. Asigurătorul trebuie să facă el singur prestațiunile impuse asiguratului. Terțiul are privilegiu în falimentul asiguratului asupra indemnizării asigurării.

III. *Asigurarea asupra vieții*: aceasta este materia secțiunii a treia, § 149—168. Se credea că această parte va avea o întindere mai mare de cât îi dă proiectul, dispozițiunile ce cuprinde au înțeles general și nu împietesc asupra regulilor dreptului civil în materia succesiunilor sau a relațiilor matrimoniale. Această asigurare poate fi făcută asupra capului unui altuia de cât asiguratul însă atunci este necesar consimțământul scris al celui de al treilea. În caz de falsă declarare de vîrstă, asigurarea se reduce la suma ce ar da vîrsta adevărată după prima convenită, și chiar poate fi mai joasă, după cererea asigurătorului, când vîrsta adevărată depășește marginea riscurilor cu care se însărcinează asigurătorul. Asigurătorul nu mai poate după 10 ani să se prevaleze de o cauză de decădere, nici pentru agravările riscurilor. Asiguratul poate înceta în fie-care an contractul

în caz de prime periodice. Într-o asigurare de capital, el are dreptul, chiar fără consimțământul asigurătorului, de a-și desemna un al treilea beneficiar sau de a-l schimba. Dacă acest capital este plătit în caz de moarte, fără arătarea precisă căror persoane, cei ce sunt moștenitori în momentul morții vor fi chemați al primi, fără a se avea în vedere renunțările. Casurile de sinucidere și de moarte dată cu intenție. Declarația morții, termen dat acestui efect.

Câte-va dispozițiuni asupra reducerii, și rescumpărării sunt introduse pentru asigurările care presupun plata primelor pe timp de trei ani cel puțin. Proiectul caută a face să dispară arbitrarul unei practice care lăsa pe asigurătorii stăpâni de a regula condițiunile acestei reduceri și rescumpărări. Va trebui să se recunoască asiguratului dreptul ce are în realitate în rezerva matematică a primelor în momentul când a încetat de a merge înainte cu contractul: asigurătorul va putea numai efectua o reținere de 30%.

IV. Mai scurtă este încă secțiunea IV, a asigurării *accidentelor*; în această parte a proiectului, nu este vorba de cât de efectul dat decăderii, în lipsa declarațiunii de accident, în mod mai larg de cât în celelalte asigurări, când n'a avut loc de cât o diminuare relativă a capacității de lucru a asiguratului prin faptul întâmplărei, precum și de posibilitatea de a ataca concluziunile experților asupra cifrei prejudiciului când ele se îndepartează în mod vizibil de realitate.

Dispozițiunile finale rezervă libertatea convențiilor pentru unele asigurări particulare precum și aplicarea legilor regionale asupra unor puncte.

Acestea sunt în mod foarte sumar și incomplet principalele dispozițiuni ale proiectului de lege german asupra contractului de asigurare pe care le-am luat din revista *Annales de Droit commercial*, anul 18, No. 2, Aprilie 1904.

După cum în Franța așa de sigur că și la noi, unde trebuința este neapărată se va proceda la modificarea legii în ceea-ce privește contractele de asigurare în același spirit de care e călăuzit legiuitorul german.

Acest proiect va primi oare-care modificări, căci ministrul de justiție german a trimis câte un exemplar tuturor societăților de asigurare din toate statele și oamenilor competenți în materia asigurărilor cu rugămintea de a i se trimite observațiunile ce vor crede nimerite.

Numai după ce va fi studiat din nou de comisiunea anume constituită, care va avea în vedere și părerile celor interesați, proiectul va deveni lege.

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

CURTEA DE APEL DIN GALAȚI, Secția II

Audiența de la 18 Decembrie 1903

Președenția D-lui M. A. BEȘTELEI, Consilier

Christache Șerban și alții cu Eufrosina Dumitrescu

Deciziunea comercială No. 33

Prescripție. — Acțiune. — Instanță angajată și lăsată în părăsire. — Lipsa unei cereri de perimare. — Dacă instanța angajată și lăsată în părăsire se poate prescrie. — Termenul prescripției — Materie comercială. — (Art. 1868 și 1891 din Codul civil. — Art. 947 Cod comerca).

O instanță angajată și lăsată în părăsire, în lipsa unei cereri de perimare, este susceptibilă de prescripție, și aceasta nu numai conform principiilor generale de drept admise în doctrină și consacrate de jurisprudență, dar chiar în baza unui text expres și pozitiv, introdus de legiuitorul român, și a nume art. 1891 din Codul civil, iar termenul prescripției în asemenea cazuri este potrivit materiei, cel mai lung admis de legile române.

Ast-fel, în materie comercială, cea mai lungă prescripție, echivalentă cu aceea de 30 de ani din civil, fiind prescripția de 10 ani, aplicabilă în toate cazurile în materie comercială acolo unde legea nu prevede un termen mai scurt, neapărat că o instanță angajată în materie comercială și lăsată în părăsire timp de 10 ani, de la ultimul act de procedură și până la redeschiderea procesului, poate fi declarată prescrisă.

S'au ascultat: D-l avocat Emil Vulpe din partea apelanților, și d-l avocat I. Berceanu din partea intimatei.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Christache Șerban, Neaga Șerban Oprea Chistroiu, Lina G. Sava și Mândica Ion. Costache Smeu cu autorizația soților Gheorghe I. Sava și Ion A. Smeu, contra sentinței tribunalului Brăila secția I cu No. 30/902:

Având în vedere că prin menționata sentință s'a admis acțiunea intentată de Matilda Eminovici și continuată în calitate de cesionară de Eufrosina Dumitrescu intimata de astăzi și a fost obligați numiții Christache Șerban, Neaga Șerban, Oprea Chistroiu, Lina G. Sava și Mândica Ion, Antoche Smeu în calitate de moștenitori ai defunctului C. Șerbănescu să plătească în mod solidar suma de 3750 lei datorită în baza a două cambii, cu procent legal de 6%, cu începere de la 20 Ianuarie 1899 pentru suma de 450 lei și de la 20 Octombrie 1899 pentru suma de 3300 lei respectiv data scadenței cambiiilor, plus 250 lei cheltueli de judecată;

Având în vedere că apelanții în susținerea apelului au invocat în prim loc prescripțiunea instanței prin faptul că a fost lăsată în nelucrare timp de mai mult de 10 ani, care este termenul maximal al prescripției comerciale, iar intimata a opus art. 1868 din Codul civil în virtutea căruia nu curge prescripțiunea din momentul ce s'a intentat o acțiune și până la pronunțarea hotărârii definitive asupra acelei acțiuni;

Având în vedere că, în fapt, se constată că acțiunea de față a fost intentată la 23 Martie 1890, în termen util, adică mai înainte de a expira termenul de cinci ani prevăzut de art. 949 al. 2 Cod de comerț, și după

mai multe termene urmate în cauză, a fost pusă în suspensiune prin jurnalul trib. Brăila cu No. 426 din 5 Ianuarie, 1891 de la care dată nu s'a mai făcut nici o lucrare până la 11 Septembrie 1901, când printr-o cerere adresată tribunalului, intimata de astăzi a cerut redeschiderea dosarului și fixarea unui termen de judecată, ast-fel că instanța începută a fost delăsată în părăsire mai mult de 10 ani;

Considerând că cesiunea ce urmează a fi resolvită de Curte este aceea de a se ști, dacă o instanță începută și delăsată se prescrie atunci când partea interesată omite de a se prevala de peremțiunea acțiunii, și care este în cazul de față termenul acelei prescripțiuni;

Considerând că potrivit art 1868 Cod civil, odată o instanță angajată în termen util, cum e în speță, prescripțiunea acțiunii nu mai poate avea loc, căci prescripțiunea fiind basată pe inacțiune nu mai poate curge atunci când există o acțiune intentată;

Considerând însă că o instanță angajată și lăsată în părăsire, în lipsa unei cereri de perimare, este susceptibilă de prescripțiune, și aceasta nu numai conform principiilor generale de drept admise în doctrină și consacrate de jurisprudență, dar la noi chiar în baza unui text expres și pozitiv, introdus de legiuitorul român și anume art 1891 din Cod civil, ast-fel că vechiul adagiu: «*actiones quae tempore vel morte pereunt, semel iudicio inclusae salvae permanent*», în virtutea căruia odată ce instanța a fost angajată, și deci prin acest act prescripțiunea acțiunii întreruptă, cu efectul că de la data întreruperii n'ar mai curge în tot timpul instanței nu 'și poate avea aplicațiunea în legislația noastră față de dispozițiunile sus menționatului text;

Considerând că termenul prescripțiunii în asemenea cazuri este potrivit materiei, cel mai lung admis de legile noastre;

Considerând că în materie comercială cea mai lungă prescripțiune, echivalentă cu cea de 30 ani din civil este prescripția de 10 ani, aplicabilă în toate cazurile în materie comercială acolo unde legea nu prevede un termen mai scurt, conform art. 947 din C. com.;

Considerând că, în speță, aflându-ne în fața unei acțiuni comerciale decurgând din două cambii cea mai lungă prescripțiune, în baza căreia urmează a fi declarată instanța comercială prescrisă, este de 10 ani, laps de timp ce în speță se constată a fi trecut de la ultimul act de procedură și până la redeschiderea procesului;

Că dar instanța fiind prescrisă, Curtea urmează a admite apelul făcut de Christache Șerban, Neaga Șerban, Oprea Chistroiu, Lina G. Sava și Mândica Ion, Antoche Smeu și a respinge acțiunea intentată de Matilda Eminovici și continuată de Eufrosina Dumitrescu în calitate de cesionară;

Considerând că pentru motivele mai sus expuse instanța fiind declarată prescrisă, este inutil a mai discuta celelalte mijloace de apărare propuse de apelanți și tot ca inutilă urmează a fi respinsă și cererea intimatei de a se chema expertul să dea explicațiuni orale dinaintea Curței;

Pentru acele motive, admite apelul făcut de Christache Șerban și alții, etc.

(ss) M. A. Beștelei, Fr. Papp, Al. Alexiu.

(s) p. Grefier, I. Călcăurescu

Toge reglementare

Pentru d-nii ADVOCAȚI și magistrați
Se găsesc de vânzare în calitate superioară
La magazinul de pălării

R U B E N S
28, Calea Victoriei, 28, în fața Poliției Capitalei

JUDECATORIA OCOLULUI JIU (Gorjiu)

Audiența de la 5 Februarie 1904

Gr. Pătrulescu cu I. Rengescu

Carte de judecată civilă, No. 86

Opozițiune. — Facerea ei. — Repunerea procesului în discuțiune. — Obligațiunea reclamantului de a-și dovedi pretențiunile acțiunii sale — (Art. 1169 Cod. civil).

Obligațiuni. — Obligațiune fără cauză. — Obligațiune bazată pe o cauză ilicită, contrară bunelor moravuri sau proibită de legi. — Obligațiuni nule. — Executarea lor. — Dreptul obligatului de a cere restituirea. — (Art. 948, 966 și 1215 din Codul civil)

1. Opozițiunea fiind un mijloc de reformare a hotărîreii, prin facerea ei, procesul trebuie să se repună în discuțiune din punctul în care se afla când a lipsit oponentul, reclamantul fiind obligat în cazul acesta a-și face dovada acțiunii sale.

2. După cum cel ce a executat o obligațiune fără cauză poate cere restituirea, tot ast-fel poate să o ceară și acel ce a executat obligațiunea bazată pe o cauză ilicită, contrară bunelor moravuri sau proibită de legi.

Ast-fel, când un soț, prindându-și soția în flagrant delict de adulter, amenință pe complice cu moartea, dacă nu-i dă bani sau lucruri prețioase, și acesta se execută, obligațiunea executată de complice este nulă și el poate cere restituirea banilor sau obiectelor de valoare date soțului ultragiât.

Judecata,

Asupra opozițiunii făcută în termen de Gr. Pătrulescu, agricol din comuna Pesceana de sus, prin petițiunea înregistrată la No. 1448/904, contra cărței de judecată cu No. 50/904, a acestei judecătoreii, prin care este obligat să restituie, în natură, reclamantului I. Rengescu, tot din aceeași comună, un ceasornic de argint, remontoir, cu trei capace, său, în cas contrariu, să-i plătească valoarea lui, în sumă de una sută douăzeci lei;

Având în vedere susținerile părților;

Considerând, în drept, că opozițiunea fiind un mijloc de reformare a hotărîreii, prin facerea ei, procesul trebuie a se repune în discuțiune, din punctul în care se afla când a lipsit oponentul, reclamantul fiind obligat, în cazul acesta, a-și face dovada acțiunii sale, conform principiului stabilit de art. 1169 Cod. civil.

Având în vedere că reclamantul I. Rengescu, în dovedirea pretențiunii sale, a pus oponentului defendor întrebarea: să declare dacă n'a primit de la dînsul ceasornicul ce pretinde; iar acesta a răspuns că n'a primit menționatul ceasornic, declarațiune care s'a consemnat în deosebit proces-verbal, semnat de judecător, grefier și parte, și s'a alipit la dosar; că, în urma acestora, și asupra declarațiunii negative făcute de pârît, reclamantul a recurs la constința acestuia, deferindu-i jurământ, pe care l'a formulat, în ședință, în cuprinderea următoare: «Să jure Gr. Pătrulescu, dacă n'a primit de la mine, un ceasornic de argint, remontoir, cu trei capace; dacă n'a ținut acel ceasornic în casa sa, dacă nu l'a arătat la mai multe persoane din localitate și din T.-Jiu, sau dacă mi l'a restituit sau l'a plătit; iar oponentul defendor, acceptându-l, l'a și prestat, jurând cu mîna pe sf. cruce conform art. 196 Pr. civilă, și a dat următorul răspuns: «Este adevărat că am primit de la Ion Rengescu, un ceasornic, dar acest ceasornic mi l'a dat dînsul de frică, ca să nu-l omor, căci îl prinsesem în flagrant delict, cu soția mea. Acest ceasornic, adăgă pârîtul, l'am găsit spart în grădină, la locul unde l'am prins cu soția»;

Considerând că din cuprinsul acestui răspuns, consemnat în osebit proces-verbal, semnat de judecător, grefier și pârît, rezultă că deținerea menționatului ceasornic, se întemeiază pe o cauză contrară moralei și proibită de lege; că, dar, după cum cel ce a executat o obligațiune fără cauză poate cere restituirea, tot ast-fel poate să o ceară, și acel ce a executat obligațiunea bazată pe o cauză ilicită, contrară bunelor moravuri sau proibită de legi; căci, în adevăr, ordinea publică și moralitatea se vor găsi atinse, când cine-va, ar păstra beneficiul ce a tras din o convențiune reprobă de lege, și, prin urmare, singurul mijloc de a preveni acest scandal, este acela d'a acorda acțiunea în repetițiune, celui care d. ex.: vedându-se în pericol de moarte, a dat o sumă de bani, sau un obiect prețios, aceluia care l'amenință, și care, primește acea sumă sau obiect, pentru a se abține de la un lucru sau de la o faptă, care d'altminterlea, suntem obligați de a ne abține; căci adevărata moralitate cere ca cine-va să se abțină de la rău pentru-că este rău, după cum trebuie să facă binele pentru că este bine; acesta este idealul, și legiuitorului îi este dat de a ridica moralitatea oamenilor, iar nici de cum de a o înjosi; în speță, deci, rezultând din însăși mărturisirea oponentului că reclamantul, fiind prins în flagrant delict cu soția acestuia (pârîtului), i-a dat, și el a primit, ceasornicul, pentru ca să nu-l omoare; obligațiunea executată de reclamantul I. Rengescu este nulă, conform art. 948, 966 Cod. civil, și avînd în vedere principiul general de echitate că nimănui nu-i este îngăduit a se îmbogăți în dauna altuia, cum și art. 1215 Cod. civil, opozițiunea urmează a fi privită ca ne fondată și respinsă ca atare;

Vedînd și dispoziț. art. 140 pr. civilă;

Pentru aceste motive, respinge ca nefondată opozițiunea, etc.

p. jude (s) Chr. Stambuleanu.

Grefier (s) P. Georgescu.

Observație. — Soluția admisă de judec. ocol. Jiu, prin cartea de judecată ce publicăm astăzi, este nouă în jurisprudența noastră. Ea este relativă la așa zisă *condictio ob turpem causam* ⁽¹⁾.

Condictio ob turpem causam este acțiunea prin care acel care a făcut o plată în virtutea unui contract ilicit, contrar legilor sau bunelor moravuri (art. 966), cere înapoi obiectul prestațiunii sale, fără a dovedi nici o eroare din partea-i.

Obligația întemeiată pe o cauză ilicită, ca și aceea fără cauză, sau întemeiată pe o cauză falsă, neproducînd nici un efect (art. 966), adică fiind *inexistentă*, se înțelege că ceea ce s'a plătit în virtutea unei asemenea convențiuni poate în tot-dea-una fi cerut înapoi, și acțiunea în repetiție va putea fi exercitată chiar de acela care ar fi violat un principiu de ordine publică, care ar fi plătit, de exemplu, cui-va o sumă de bani pentru a comite o crimă, sau ar fi dat mită unui funcționar ⁽²⁾, etc.

⁽¹⁾ Vezi Dig., *De condictione ob turpem vel injustam causam*, 12, 5 și Cod, *De condictione ob turpem causam*, 4, 7.

⁽²⁾ Uriciosul obicei de a lua mită, despre care astăzi, slavă Domnului, nu se mai aude, era adănc intrat în moravurile noastre de altă dată: «Judecătorul să nu primească pescheș, dice Andr. Donici, de cât un puțin lucru care este spre mîncare sau spre bîntură». Asemenea lege nu trebuie să ne mire, căci și în Franța, sub vechiul regim, judecătorii erau impuțerniciți a primi *des épices*. Vezi Tratatul nostru în limba franceză, p. 477.

Este adevărat că, după Codul Calimach, *condictio ob turpem causam* nu aparținea aceluia care făcuse plata, de câte ori el era tot atât de culpabil ca și acel care o primise ⁽³⁾, însă această soluție, admisă de unii autori și astăzi ⁽⁴⁾, este, după părerea noastră, inadmisibilă, pentru că regula romană: «*Nemo auditur propriam turpitudinem allegans*», nu și primește nici-o aplicație în dreptul modern ⁽⁵⁾.

Sunt însă cazuri în care chestiunea poate să presinte oare-care dificultăți.

Iată, de exemplu, o femeie sedusă și părăsită, care primește o sumă de bani de la seducătorul său, sub condiția de a nu mai cere în justiție despăgubirea la care ar fi putut să conchidă după dreptul comun (art. 998). Această femeie n'ar putea fi constrinsă mai târziu să restituie ceea ce a primit în baza acestei convențiuni, sub cuvânt că ar fi *turpis causa*; pentru-că, pe de o parte, seducătorul a plătit întru cât-va de bună voe o datorie naturală (art. 1092, § 2), iar, pe de altă parte, faptul femeii de a renunța la acțiunea ei, nu constituie o faptă imorală.

Dacă presupunem însă, din contră, că o femeie de moravuri ușoare, a smuls bani de la mai mulți bărbați, sub amenințarea unor procese scandaloase, și în vederea întreținerii unui copil a cărui paternitate se atribuie când unuia, când altuia, nu mai încapă îndoială că asemenea manoperi vor putea fi reprimite și că asemenea femeie va putea fi condamnată la restituirea banilor primiți ⁽⁶⁾.

Dar se venim la speța judecată prin hotărîrea ce publicăm astăzi. Ce trebuie să decidem în privința banilor sau obiectelor de valoare ce un bărbat

ar fi primit pentru a păstra tăcerea relativ la complicele femeii sale adultere?

Acești bani pot fi ceruți înapoi pe cale de acțiune în repetiție? Nu se poate răspunde astăzi *a priori*, ca la Romani, că purtarea unui asemenea bărbat ar fi imorală, pentru-că, dacă, cu adevărat, este imoral ca un bărbat să primească bani spre a tolera adulterul femeii sale, nu mai puțin adevărat este că el poate să reguleze direct poziția sa față cu complicele femeii, și să primească o satisfacție, fie chiar o despăgubire bănească, în scopul de a nu se mai adresa la justiție și a nu mai agrava răul prin publicitate. Jurisprudența admitînd că complicele unei femeii adultere poate fi condamnat la daune către bărbat, în baza art. 998 C. civ. ⁽⁷⁾, este logic că bărbatul să poată primi de bună voe ceea ce ar putea cere de la tribunale ⁽⁸⁾. Această soluție presupune însă, bine înțeles, că obligația contractată către bărbatul ultragiat a fost liberă și că consimțimentul complicei femeii adultere n'a fost smuls prin violență ⁽⁹⁾. Or, în specia judecată de judecătorul ocol. Jiú, judecata constată că bărbatul, care surprinsese pe soția sa în flagrant delict de adulter, a smuls prin violență și amenințări de moarte un ceasornic de la complicele acestui delict. În asemenea condițiuni nu mai rămâne îndoială că bărbatul trebuia să fie condamnat a restitui ceasornicul primit, sau valoarea lui, pentru că consimțimentul aceluia care i l'a dat, spre a scăpa de moarte, nu era liber. Sentința judec. ocol. Jiú, ce publicăm astăzi, este deci, din acest punct de vedere, conformă principiilor de drept.

D. Alexandresco

⁽³⁾ «Nu poate cine-va, dice art. 1562 din Codul Calimach (1174 C. austriac), să ceară aceea ce a dat cu știrea sa altuia spre săvîrșirea unui lucru peste putință, sau neertat; iar dacă pentru oprirea unei lucrări neertate va fi dat ceva aceluia, carele a vrut să săvîrșescă această lucrare, poate să l ceară». Această soluție, după care acel ce ar fi făgăduit o sumă de bani cui-va pentru ca să nu comită o crimă, ar avea acțiunea în repetiție, și n'ar mai avea-o când ar fi făgăduit bani pentru ca crima să se comită, imprumutată de la dreptul roman (L. 5, Dig., 12, 7), de la care a luat-o și Codul austriac (art. 1174), este generalmente admisă în dreptul germanic: «De câte ori scopul unui prestațiuni, dice art. 817 din Codul german, este astfel determinat, în cât acel care a primit-o a contravenit, prin acceptare, la o oprire legală sau la bunele moravuri, acest din urmă este obligat la restituire. Repetiția nu este însă admisă dacă asemenea culpă se impută și autorului prestațiunei, afară de cazul când această prestațiune ar consta în contractarea unei obligații; ceea ce a fost prestat pentru îndeplinirea unei atare obligații, nu este supus repetiției»; *das zur Erfüllung einer solchen Verbindlichkeit Geleistete kann nicht zurückgefordert werden*.

⁽⁴⁾ Veđi autorii citați în t. V a Coment. noastre, p. 152, nota 3.

⁽⁵⁾ Veđi autorii citați în t. V a sus ăiselor Comentarii, p. 153, nota 2.

⁽⁶⁾ Cpr. Er. Lehr, *Éléments de dr. civil germanique*, pag. 289, No. 241.

⁽⁷⁾ Cpr. Cas. fr. și C. Aix, Répert. Dalloz, *Adultere*, 111, nota 2, și 125, nota 1. Veđi și alte decisiї citate în t. V a Coment. noastre, p. 390, nota 1. Tot în acest sens se pronunță și doctrina. Veđi Pand. fr., *Adultere*, 310 urm. Répert. Sirey, *cod. v.* 319 urm. Demolombe, XXXI, 515. F. Hélie, *Th. du C. pénal*, IV, 1664. F. Herman, *C. civil annoté*, art. 1382, No 561 bis. Sourdat, *Tr. de la responsabilité*, I, 34, p. 29 (ed. 5-a, 1902). Jurisprudența engleză este în același sens. Veđi decisiile citate de Faustin Hélie, *loco supra cit.* — Contră: Bedel, *Tr. de l'adultère*, 65, p. 106. Carnot, *C. pénal*, II, p. 182.

⁽⁸⁾ Cpr. Er. Lehr, *Éléments de dr. civil germanique*, No. 241, în fine, p. 291. Art. 1232 din vechiul Cod al cantonului Zurich (opera lui Bluntschli), era formal în această privință. Veđi asupra acestui text, Bluntschli, *Privatrechtliches Gesetzbuch für den kanton Zürich, mit Erläuterungen herausgegeben*.

⁽⁹⁾ Cpr. Cas. fr. și C. Bordeaux, D. P. 79. 1. 22, 23. Sirey, 79. 1. 393 (și nota lui Labbé). Répert. Sirey, *Adultere*, 324.

D-l I. Riveanu incasatorul nostru pentru provincie, aflându-se în Oltenia după încasările ziarului nostru, rugăm cu toată insistența a i se da tot concursul pentru încasarea abonamentelor datorate, care se pot achita și prin mandat poștal direct, pe adresa d-lui **Codreanu**, proprietarul ziarului **Curierul Judiciar**, la București.